

Invazní nepůvodní druhy SE NEVYHÝBAJÍ ANI POLABÍ

Kvetoucí netýkavku žláznatou (*Impatiens glandulifera*) nelze v přírodě přehlédnout.

Krysa obecná (*Rattus rattus*) se po zeměkouli rozšířila námořní i říční lodní dopravou.

„Čeští ochranáři vyhlásili nelítostnou válku nepůvodním druhům“, „Zakáží nám pěstovat brambory?“, nebo „Hubte nepůvodní druhy jakýmkoli způsobem, přikazuje Brusel“, křičely nedávno četné titulky v tisku či na webových stránkách.

Jen málokterá otázka související se životním prostředím vzbudila mezi odbornou a nejširší veřejností obdobnou vlnu emocí jako záležitosti spojené s invazními nepůvodními druhy. Kromě objektivních údajů založených na důkazech zazněla zejména v souvislosti s přijetím příslušné legislativy Evropské unie a následnou připravovanou novelou zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, v místy značně vzrušené debatě řada polopravd, mýtů i vyslovených nesmyslů. Symbolickou mohutnou dávkou oleje do beztak silně plápolajícího ohně přilil neregulovaný příliv přistěhovalců, ať už skutečných běženců nebo ekonomických migrantů, do Evropy na podzim 2015.

O invazních nepůvodních druzích již v našem časopise vyšel, a to ještě před vypuknutím uvedené diskuse, podrobný článek (*Nika*. 35, 24-29, 2014). Nicméně

jelikož jeden z kamenů úrazu spočívá v ne zcela jednoznačné terminologii, připomínáme ji v rámečku na straně 7.

LABE, NÁŠ OSUD

Neškodí připomenout, že vodní toky, od malé horské bystřiny až po dolní

Amazonku, hrají při šíření planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a dalších organismů, jako jsou kupř. řasy a houby, dvojí roli. Pro na samotnou vodu nebo její blízkost výskytem vázané organismy fungují jako biokoridory umožňující pohyb takových druhů v současném, člověkem v různé míře narušeném prostředí. Naopak pro druhy upřednostňující jiné biotopy mohou představovat jen těžko překonatelnou překážku, zejména pokud jde o po souši se pohybující organismy, které nedokáží plavat.

Jak nám do zmiňovaného schématu zapadají invazní nepůvodní druhy? I na ně mají vodní toky dvojí dopad stejný, jak jsme jej popsali. V následujících řádcích se proto zaměříme na v České republice nepůvodní planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy, kteří se chovají invazně a jejichž šíření významným způsobem napomáhá jedna z největších řek a vodních cest celé Evropy.

VETŘELCI PŘICHÁZEJÍ Z LODÍ

Zdaleka nejznámějším příkladem invazního nepůvodního druhu, jehož šíření umožnilo Labe, zůstává krysa obecná (*Rattus rattus*).

Původ známého hlodavce zůstával dlouhou dobu záhadou. Stejně jako v dalších případech najít rozumné vysvětlení pomohly až soudobé genetické postupy. Dnes máme za to, že původním domovem krysy byla jihovýchodní Asie, s velkou pravděpodobností Malajsie. Odtud se jako nenáročný, novému prostředí rychle se přizpůsobivý živočich, dostala přes

